

УДК 34:061.232.001.76

Литвин О.Ю.
кандидат економічних наук
Полтавської державної аграрної академії

НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

NEED FOR REFORM OF ACTIVITIES OF BODIES OF SELF-ORGANIZATION OF POPULATION

АНОТАЦІЯ

Розглянуто один із елементів сучасної системи житлової кооперації – діяльність органів самоорганізації населення. Акцентовано увагу на неефективності нинішньої системи фінансування органів самоорганізації населення. Викладені висновки базуються на аналізі документів – Закону України «Про органи самоорганізації населення» та рішення районної у м. Полтава ради.

Ключові слова: орган самоорганізації населення, будинковий комітет, вуличний комітет.

АННОТАЦИЯ

Рассматривается один из элементов современной системы жилищной кооперации – деятельность органов самоорганизации населения. Акцентировано внимание на неэффективности нынешней системы финансирования органов самоорганизации населения. Изложенные выводы базируются на анализе документов – Закона Украины «Об органах самоорганизации населения» и решения районной в г. Полтава рады.

Ключевые слова: органы самоорганизации населения, домовый комитет, уличный комитет.

ANNOTATION

One of the elements of a modern system of housing cooperation – the activities of bodies of self-organization of population was considered. The attention is focused on the ineffectiveness of the current system of funding of bodies of self-organization of population. The conclusions are based on analysis of documents – the Law of Ukraine “On Bodies of Self-Organization of Population” and judgment of the district council in Poltava.

Keywords: bodies of self-organization of population, house committee, street committee.

Постановка проблеми. Ніхто – ні представники ЖЕДів, ні депутати місцевих органів влади, ні працівники виконкомів – не можуть знати краще за мешканців будинку проблеми конкретного будинку, двору чи вулиці. І, об'єднавшись, населення здатне вирішувати більшу частину зазначених проблем. Саме для цього 11 липня 2001 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про органи самоорганізації населення». Але наскільки ефективно реалізуються основні положення зазначеного Закону?

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Дослідження, присвячені названій темі, практично відсутні. Немає узагальнення і глибокого комплексного аналізу вітчизняними науковцями основних проблем, що постають перед органами самоорганізації населення. Саме це й визначає актуальність статті.

Мета дослідження – аналіз діяльності органів самоорганізації населення (на основі

Октябрьського району м. Полтави) для пошуку механізмів збільшення ефективності їх функціонування.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використані принципи системного аналізу економічних процесів. Для побудови логіки та структури роботи застосовувалися методи структурно-логічного та причинно-наслідкового аналізу. Методи комплексного та системного підходу застосовувалися для формулювання висновків.

Результати досліджень. У м. Полтаві у кінці 2014 р. була затверджена міська програма діяльності органів самоорганізації населення на 2015 р. [1]. Заходи програми розраховані на органи самоорганізації населення, що створюються та діють відповідно до Закону України «Про органи самоорганізації населення», прийнятого ще 11 липня 2001 р.

Відповідно до ст. 2 зазначеного Закону, органи самоорганізації населення – це представницькі органи, що створюються жителями, які проживають на законних підставах на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення окремих питань місцевого значення [2].

Органами самоорганізації населення є будинкові комітети (у багатоквартирних будинках), вуличні, квартальні комітети (у приватному секторі), комітети мікрорайонів, районів у містах, сільські, селищні комітети. По суті, це органи, що діють на кооперативних принципах і є елементами житлової кооперації.

Органи самоорганізації населення повинні відігравати вагомий роль у житті місцевої громади – допомогати людям об'єднуватися у вирішенні спільних проблем за місцем проживання і здійснювати громадський контроль за діяльністю влади та постачальників різних послуг.

Відповідно до цього вони наділені достатньо широкими повноваженнями:

1) представляти разом з депутатами інтереси жителів будинку, вулиці, мікрорайону, села, селища, міста у відповідній місцевій раді та її органах, місцевих органах виконавчої влади;

2) сприяти дотриманню Конституції та законів України, реалізації актів Президента України та органів виконавчої влади, рішень місцевих рад та їх виконавчих органів, розпоряджень сільського, селищного, міського голови, голови

районної у місті ради, рішень, прийнятих місцевими референдумами;

3) вносити у встановленому порядку пропозиції до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць та проектів місцевих бюджетів;

4) організовувати на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, озеленення та утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ, парків, кладовищ, братських могил, обладнання дитячих і спортивних майданчиків тощо; з цією метою можуть створюватися тимчасові або постійні бригади, використовуватися інші форми залучення населення;

5) організовувати на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони пам'яток історії та культури, ліквідації наслідків стихійного лиха, будівництві і ремонті шляхів, тротуарів, комунальних мереж, об'єктів загального користування із дотриманням встановленого законодавством порядку проведення таких робіт;

6) здійснювати контроль за якістю наданих громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт;

7) надавати допомогу навчальним закладам, закладам та організаціям культури, фізичної культури і спорту у проведенні культурно-освітньої, спортивно-оздоровчої та виховної роботи серед населення, розвитку художньої творчості, фізичної культури і спорту; сприяти збереженню культурної спадщини, традицій народної культури, охороні пам'яток історії та культури, впровадженню у побут нових обрядів;

8) організовувати допомогу громадянам похилого віку, інвалідам, сім'ям загиблих воїнів, партизанів та військовослужбовців, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, а також самотнім громадянам, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, вносити пропозиції з цих питань до органів місцевого самоврядування;

9) надавати необхідну допомогу органам пожежного нагляду в здійсненні протипожежних заходів, брати участь у здійсненні громадського контролю за дотриманням вимог пожежної безпеки;

10) сприяти відповідно до законодавства правоохоронним органам у забезпеченні ними охорони громадського порядку;

11) розглядати звернення громадян, вести прийом громадян;

12) вести облік громадян за віком, місцем роботи чи навчання, які мешкають у межах території діяльності органу самоорганізації населення;

13) сприяти депутатам відповідних місцевих рад в організації їх зустрічей з виборцями, прийому громадян і проведенні іншої роботи у виборчих округах;

14) інформувати громадян про діяльність органу самоорганізації населення, організувати обговорення проектів його рішень з найважливіших питань.

Сільська, селищна, міська, районна у місті рада може додатково наділяти частиною своїх повноважень орган самоорганізації населення з одночасною передачею йому додаткових коштів, а також матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень [2].

Завдяки ефективному функціонуванню органів самоорганізації населення місцева влада може отримати значну вигоду:

- здійснювати точну діагностику проблем, що найбільше хвилюють населення;
- залучити додаткові ресурси для вирішення соціальних проблем;
- подолати недовіру населення до влади через ефект причетності;
- об'єднати зусилля з громадою у відстоюванні інтересів перед державною владою.

На виконання прийнятої Полтавською міською радою програми діяльності органів самоорганізації населення на 2015 р. на сесіях районних у м. Полтава рад були прийняті відповідні районні програми.

Так, 54 сесія Октябрської районної у м. Полтава ради VI скликання, що відбулася 3 лютого 2015 р., підтримала рішення «Про затвердження заходів, запланованих за рахунок субвенції з міського бюджету на 2015 р.» [3]. Октябрський район у м. Полтава є найбільшим за територією і чисельністю жителів. Ситуація в інших районах є схожою. Тому проведемо аналіз на матеріалах зазначеного району.

Розділ 5 документу, що аналізується, якраз і містить основні заходи, що передбачається реалізувати:

1. Формування ефективного механізму співпраці між ОСН та іншими органами місцевого самоврядування.

2. Забезпечення сприятливих умов для функціонування ОСН та створення можливостей для виконання ними власних повноважень.

3. Сприяння ОСН району щодо вирішення питань навчання та підвищення кваліфікації керівництва ОСН.

4. Фінансово-матеріальна підтримка діяльності ОСН.

5. Формування механізму ефективної діяльності ОСН у сфері соціально-економічного розвитку локальних громад.

6. Залучення населення в процес створення та діяльності ОСН.

7. Удосконалення діяльності ОСН [3, с. 28].

Як видно з вищевказаного переліку, абсолютно не зазначено механізмів реалізації заходів. По суті, це тільки добрі наміри. Як, коли, хто це буде реалізовувати – незрозуміло.

Необхідно звернути увагу на питання фінансово-матеріальної підтримки органів самоорганізації населення У таблиці наведено фінансовий розрахунок до заходів сприяння діяльності ОСН.

Розрахункова таблиця наведена у тому вигляді, як вона була затверджена на сесії районної ради, за виключенням інформації у 3 і 4 колонках. Автор у відповідності до законодавства та з етичних міркувань не надає інформацію про номери будинків і квартир та прізвища керівників ОСН. Колонка 7 була пуста, крім підсумкової суми у 100000 грн.

Аналіз таблиці свідчить, що із загальної суми субвенції з міського бюджету у 250 тис. грн 150 тис. грн передбачено на матеріальне заохочення керівників органів самоорганізації населення, що становить 60%, і лише 100 тис. грн – на господарські витрати. Тобто на покращення життя мешканців району передбачено лише 40% виділених коштів. При цьому навіть не зазначено, який ОСН скільки коштів отримує, що дає можливість для «ручного» розподілу фінансового ресурсу, коли один орган

самоорганізації населення може отримати значну суму, а інший – мізерну.

Висновки. Нинішня система фінансування ОСН є неефективною. Фіксована сума матеріальної винагороди для керівників ОСН не буде стимулювати їх якісно виконувати свої обов'язки. І 60% витрат на матеріальне заохочення можна вважати «проїданням» коштів.

Потрібно ввести конкурсну (тендерну) грантову систему з обов'язковим співфінансуванням за рахунок жителів – членів органів самоорганізації населення. Це абсолютно реально. Автор даного наукового дослідження був учасником ямкового ремонту дороги у дворі будинків № 19, 21, 23 по вул. Ватутіна у м. Полтава влітку 2013 р. Група чоловіків – власників автотранспорту, втомившись писати листи до органів місцевої влади з проханням відремонтувати жахливу ділянку дороги у дворі, зібрала власні кошти, закупила цемент і пісок, зробила цементний розчин і залила ним приблизно 20-25 ям у дворі. Ті з мешканців двору, хто не знав про такий ремонт (варто зазначити, що організатори не оголошували про акцію, не ходили по квартирах, збираючи кошти,

Таблиця 1

Розрахунок до заходів по Октябрьському району м. Полтава на виконання міської Програми сприяння діяльності ОСН у м. Полтава на 2015 р.

№	Назва ОСН	Адреса	П.І.Б. керівника ОСН	Затверджено асигнувань на 2015 р.		
				всього	матеріал. заохочення	господ. витрати
1	Червоний	вул. Пушкіна	П.І.Б.	6000	6000	
2	Гоголівський	вул. Гоголя	П.І.Б.	6000	6000	
3	Тиловий	пров. Тиловий	П.І.Б.	6000	6000	
4	Домовий комітет Фрунзе	вул. Фрунзе	П.І.Б.	6000	6000	
5	Пушкінський	вул. Пушкіна	П.І.Б.	6000	6000	
6	Садовий	вул. К. Цеткін	П.І.Б.	6000	6000	
7	Гребінківський	вул. Р.Люксембург	П.І.Б.	6000	6000	
8	Чайковський	вул. Чайковського	П.І.Б.	6000	6000	
9	Довженко	вул. Довженко	П.І.Б.	6000	6000	
10	Тобілевіча	вул. Тобілевіча	П.І.Б.	6000	6000	
11	Очеретянка	вул. Сосюри	П.І.Б.	6000	6000	
12	Токарний	пр.Токарний	П.І.Б.	6000	6000	
13	Освітнянський	в. Цюлковського	П.І.Б.	6000	6000	
14	Огнівка	Ю. Победоносцева	П.І.Б.	6000	6000	
15	Красіна	вул. Красіна	П.І.Б.	6000	6000	
16	Сади 2	Ю. Победоносцева	П.І.Б.	6000	6000	
17	Красіна	вул. Красіна	П.І.Б.	6000	6000	
18	Маршала Конєва	вул. М. Конєва	П.І.Б.	6000	6000	
19	Київське шосе	вул. Калініна	П.І.Б.	6000	6000	
20	Калина	вул. Калініна	П.І.Б.	6000	6000	
21	Соняшниковий	в. Г.Сталінграда	П.І.Б.	6000	6000	
22	Оржицький		Процес переобр. триває	6000	6000	
23	Кишинівська	вул. Кишинівська	П.І.Б.	6000	6000	
24	Хоткевича	пер. Хоткевича	П.І.Б.	6000	6000	
25	Шилівський	вул. Шилівська	П.І.Б.	6000	6000	
	Разом			250000	150000	100000

Джерело: [3, с. 29]

бо вважали це принизливим для себе), побачивши працюючих сусідів, підходили, доставали гроші (хто скільки вважав за потрібне) і, таким чином, приймали участь в акції. Дехто, виїжджаючи на автомобілі з двору, чи, навпаки, в'їжджаючи, зупинявся і також передавав гроші. Якби така акція була краще організована (за участі ОСН) і частково (на паритетних засадах – 50% на 50%) профінансована місцевими органами влади, то її масштаб був би значно більшим.

Заради вирішення наболілих проблем (що іноді не вирішувалися роками) жителі готові виділяти кошти і самі працювати.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пругло Я. Порівняння бюджетів Полтави 2014 та 2015 років у цифрах / Ян Пругло // Інтернет-видання «Полтавщина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poltava.to/neus/32229>.
2. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III (в редакції від 06.12.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
3. Рішення 54 сесії Октябрської районної у м. Полтава ради VI скликання 3 лютого 2015 р. – Полтава : Октябрська районна у м. Полтава рада, 2015. – 35 с.